

1944, september 29. Banská Bystrica. — Zápisnica z tajného zasadnutia Slovenskej národnej rady. Program: vzájomný vzťah domáceho a zahraničného odboja.

Po osobitnej porade klubov, komunistického a občianskodemokratického, konanej po riadnom 9. zasadnutí SNR, konalo sa tajné zasadnutie Slovenskej národnej rady.¹

Zasadaniu predsedal Dr. Šrobár, ktorý požiadal Dr. Jozefa Lettricha, aby prečítal návrh na uznesenie Slovenskej národnej rady o vzájomnom pomere domáceho a zahraničného odboja.

Dr. Lettrich prečítal pripojené uznesenie Slovenskej národnej rady.

Dr. Husák doporučuje komunistickým členom, aby uznesenie jednomyseľne schválili.

Pán J. Ursíny doporučuje členom demokraticko-občianskej strany, aby uznesenie jednomyseľne schválili.

Členovia Slovenskej národnej rady uznesenie schválili dlhotrvajúcim nadšeným potleskom, na čo predseda Dr. Šrobár vyhlasuje uznesenie za schválené a žiada členov rady, aby zachovali dôvernosť zasadnutia a zakončil zasadnutie.

[Príloha 1 — uznesenie SNR o vzájomnom pomere domáceho a zahraničného odboja.]

1. Slovenská národná rada ako vrcholný revolučný orgán domáceho odboja, v ktorom sú zastúpené všetky politické zložky a ideové smery demokratické, vedie domáci odboj po stránke zákonodarnej, vládnej a výkonnej. Toto stanovisko je vyjadrené v § 1 nariadenia Slovenskej národnej rady dňa 1. septembra 1944 č. 1 Sb. nariadení. Vedenie zahraničného odboja a všetky otázky, týkajúce sa zastupovania štátu voči spojencom a ostatnému zahraničiu, prislúchajú prezidentovi, vláde a štátnej rade ako vrcholným revolučným orgánom zahraničného odboja.

2. Tejto zásady sme sa dôsledne držali v práci ilegálnej i od prvého dňa povstania až dosiaľ a považujeme ju za jedine možnú aj pre budúcnosť, kým nebudú zvolení demokratickým spôsobom legitímni zástupcovia ľudu.

3. Už v zásadnom dohodnutí politických zložiek spred Vianoc 1943, ďalej v Deklarácii Slovenskej národnej rady dňa 1. septembra 1944, ako aj vo všetkých ostatných politických prejavoch zastávali sme konzekventne toto stanovisko: Sme za Československú republiku ako samostatný a spoločný štát troch slovanských národov: Čechov, Slovákov a Karpatských Ukrajincov na základe princípu rovného s rovným. Definitívne ústavoprávne usporiadanie ČSR prevedú legitímni zástupcovia týchto troch národov.

4. V záujme zaistenia medzinárodného postavenia ČSR prijali sme [zásadu] štátoprávnej kontinuity republiky s tým, že vnútropoliticky jednotlivé časti ČSR nemôžu nadväzovať na právny stav, vytvorený šesťročným politickým vývojom. Iba postupne bude možné nahradiť rozličné opatrenia, ktoré sú v rozpore s horejšími zásadami. Táto zásada je vyjadrená v § 2 nariadenia Slovenskej národnej rady č. 1/1944 Sb. n. SNR.

Skutočným vývojom v dôsledku potrieb zahraničného i domáceho odboja boli prekonané mnohé podstatné princípy ústavy z roku 1920 a revolučné orgány v zahraničí v nejednom ohľade sa od nich odklonili, sme preto toho názoru, že ústava ako celok toho času nemôže byť podkladom vnútro politickej úpravy pomerov ČSR.

5. V duchu týchto zásad pokladáme za samozrejmu a bezpodmienečne potrebnú čo najužšiu vzá-

¹ Pred tajným zasadnutím sa konalo krátke riadne 9. zasadanie SNR, ktoré malo na programe jediný bod: schválenie nariadenia SNR o zrušení počítania podľa letného času. Zápisnica z 9. zasadnutia končí takto: „Predseda p. Dr. Šrobár potom schôdzu prerušil a vyzval kluby: komunistický a občianskodemokratický, aby sa odobrali k osobitnej porade.“ (ASNR Bratislava. SNR, 1944, 9. zasadnutie SNR. Originál zápisnice.)

² Pred slovo „nadväzovať“ je atramentom vpísaná častica „ne“. Ak čítame namiesto „nadväzovať“ podľa tejto opravy „nenadväzovať“, mení veta podľa nášho názoru zmysel dosť významným spôsobom. Všetky ostatné publikované znenia tohto uznesenia (Lettrich „O Slovenskej národnej rade“, „Slovenská národná rada 1943—1949“) uvádzajú „nemôžu nadväzovať“.

jomnú spoluprácu predstaviteľov domáceho a zahraničného odboja. Úspech tejto spolupráce vidíme v tom, že si, pokiaľ to okolnosti dovoľia, vopred obapolne oznámime podnikania a opatrenia zásadnej povahy.

6. Stanovisko československej vlády v telegrame č. 311—335 z 24. septembra 1944 ohľadne vládneho delegáta na oslobodenom území a jeho poverenia a plnomocenstiev považujeme za prekonané slovenským povstaním a terajším skutočným stavom, vedeným dľa spomenutých zásad. Stanovisko vlády v otázke pomeru vládneho delegáta voči domácim revolučným orgánom, najmä jeho absolútna nadriadenosť nad ľudovými domácimi orgánmi, prieči sa princípu demokracie a úplne znehodnocuje domáci odboj.³

Prítomnosť člena vlády československej na našom území v záujme spolupráce vítame.

ASNR Bratislava. SNR, 1944, 9. *zasadnutie SNR. Strojopisný priepis zápisnice.* — *Originál uznesenia. Strojopis, originál.* — „Cesta ke Květnu“, dok. 71., Praha 1965.

373

1944, september 29. [Londýn.] — Smernice hlavného veliteľa gen. S. Ingra o podriadení partizánov armádnemu veliteľstvu, odoslané rádiotelegraficky gen. J. Golianovi do Banskej Bystrice.¹

V

Gama:

K Vašemu hláseniu o podřízenosti partyzánů:²

1. Na oslobodeném území mohou být jen organizované jednotky pravidelné čs. armády.

2. Partyzánské skupiny mohou tam být podle dispozic vojenského velitele organizovány jen potud, aby byly pak odeslány do akci nebo vytvořeny či posíleny partyzánského hnutí za nepřátelskými liniemi.

3. Když se přenesou vojenské operace do prostoru působnosti partyzánských oddílů, je třeba ponechat v tomto prostoru partyzánské svazy až do skončení vojenských operací.

4. Činnost partyzánských oddílů řídí a usměřuje vojenský velitel, který pečuje podle možnosti i o jejich zásobování potřebami všeho druhu.

³ Stanovisko čs. vlády-porov. dokument čís. 349.

¹ Záznam rádiogramu je nadpísaný ako „zpráva odeslaná na Slovensko ze dne 30. září 1944“, za textom je dátum „29. 9. 1944“. Záznam tohto rádiogramu vo zväzku fotokópií odpisov depeší Londýn—Slovensko má dátum 29. 9. 1944. (SUA Praha, b S 40-3/14. Zprávy odoslané Vítovi a Leyovi.)

² Otázka pomeru medzi armádnym a partyzánskym velením bola predmetom častej rádiotelegrafickej korešpondencie medzi Londýnom a Slovenskom od prvých dní povstania. Išlo napr. tiež o čiastkovú otázku, komu sú určené zbrane zasielané letecky zo Sovietskeho svazu. Londýn ďalej zaujímali otázky, kto velí partyzánským jednotkám, ako sú početné, aké je ich zloženie, komu sú podriadené atď.

Vzájomnej koordinácie velenia sa týkali dve depeše, vymenené medzi Slovenskom a Londýnom už 9. septembra. V prvej z nich sa hlásilo zo Slovenska: „Vojenská situace žádá, aby se partyzánské velení úplně podřídilo Gamě. Jinak je nebezpečí, že může dojít k tragickým srážkám a nedorozumění. Absolutně je nutné, abyste vyzádali v Moskvě podřízení jich voj. velení, tj. mjr. Veličko a kpt. Jegorov. Oba mají radiospojení s Moskvou a jejich rozkazy z Moskvy se různí od Vašich z Moskvy.“ (VHA Praha, Západ I, HV Londýn, 9/5. Záznam dešifrovanej došej depeše, VI 090987/44. Strojopisný priepis.)

Odpoveď znie takto: „Gama: Na Vaši depeši . . .“

1. Do konečného vyřešení velitelského poměru mezi Vámi a veliteli partyzánů musíte učinit vše, aby nedošlo k žádným incidentům vyvolaným ze strany čl. velitelů a vojenských oddílů.

2. Hlaste, koho velitelé partyzánů uznávají a od koho dostávají rozkazy.

3. Jaké je stanovisko Slovenské národní rady v této věci.

Ingr“.